

Taisyklės ir ribos

Ankstyvojo mokyklinio amžiaus vaikams

Taisyklės ir ribos yra būtinos!

Vaikus supantis pasaulis yra labai platus. Kartais jiems sunku suprasti, kas vyksta. Jiems reikia daug išmokti, o tam kad išmokytų, reikalingas suaugusiųjų vadovavimas ir palaikymas. Kai vaikams aiškinate, kam jūs pritariate ir kam nepitariate, jie sužino, kas yra svarbu gyvenime. Kai nustatote aiškias taisykles ir ribas, vaikai žino, ko iš jų yra tikimasi. Tai leidžia vaikams jaustis saugiai ir užtikrinai.

Vaiko protestas

Daugeliui tėvų yra sunku taikyti taisykles ir ko nors neleisti vaikui dėl protesto. Pavyzdžiui, vaikai gali rodyti pyktį ar pradėti „kaulyti“ norimo dalyko. Vaikams reikalingos ribos, todėl nepasiduokite spaudimui, kurį kartais vaikai naudoja norėdami jus paveikti. Jei nusileisite, kitą kartą bus dar sunkiau priversti vaiką paklusti. Bandykite rasti pusiausvyrą tarp buvimo griežtu ir nusileidžiančiu vaikui.

Bandykite rasti
pusiausvyrą tarp
buvimo griežtu ir
nusileidžiančiu vaikui.

Kiekvienas vaikas yra skirtingas

Vienam vaikui reikia daugiau draudimų negu kitam. Tai priklauso nuo vaiko charakterio ir vaiko gyvenimo situacijos. Ribas ir taisykles nustato tėvai, atsižvelgdami į vaiko galimybes ir poreikius. Ketverių metų vaikas gali atsiminti taisykles, tačiau ne visuomet supranta kodėl kažkas yra neleidžiama. Dauguma šešerių metų ir vyresnių vaikų skiria teisingus dalykus nuo neteisingų, tad galite leisti vaikui dalyvauti nustatant taisykles. Taip jam (jai) bus lengviau taisyklių laikytis.

Kokios taisyklės yra geros?

Geros taisyklės yra:

- Suformuluotos teigiamai. Pavyzdžiui, „Pakabink paltą ant pakabos“, o ne „Nepalik palto numesto ant grindų“.
- Tinkamos vaiko amžiui. Pavyzdžiui, mažam vaikui, dar nepažįstančiam laikrodžio, bus sunku grįžti nustatytu laiku.
- Skirtos asmeniškai vaikui, naudojant „tu“. „Erikai, tu turi sutvarkyti žaislus, kai baigi žaisti“, o ne „Žaislai turi būti sutvarkyti baigus žaisti“.
- Taikykite taisykles tik tiems dalykams, kurie yra tikrai svarbūs. Jeigu bus per daug taisyklių, vaikui bus sunku visas jas įsiminti ir laikytis.

Kaip nustatyti ribas ir duoti nurodymus

Geras būdas nustatyti ribas ir duoti nurodymus yra pabrėžti teisingą elgesį:

- Įsitikinkite kad vaikas sutelkęs dėmesį į jus, žiūrėkite jam/jai į akis, pasilenkite.
- Pasakykite tiksliai ką vaikas padarė negerai: „Jonai, tu valgai rankomis.“
- Pasakykite vaikui kaip ji/s turėtų elgtis „Valgyk šaukštu ar šakute.“

Kalbėkite draugišku ir įtikinančiu tonu. Visuomet pabrėžkite elgesį, kurį norėtumėte matyti, t.y. tinkamą elgesį. Jei vaikas klausia kodėl, paaiškinkite tinkamo elgesio naudą ir venkite aptarinėti blogą elgesį. Duokite vaikui laiko pakeisti elgesį. Ir nekreipkite dėmesio, jeigu vaikas iškart nepuls daryti to, ką jam sakėte. Vėl reaguokite tuomet, kai vaikas pasielgs gerai. Žinoma, niekuomet neignorukite pavojingo elgesio! Dažnai nepakanka vaikui paaiškinti vieną kartą. Kantriai kartokite.

Paaiškinkite tinkamo elgesio naudą ir venkite aptarinėti blogą elgesį.

Kas, jei nurodymai neveikia?

Jeigu galima, stenkitės išvengti situacijų, kuriose vaikas gali pasielgti netinkamai. Pavyzdžiui, paslėpkite degtukus. Pamąstykite, kokios gali būti netinkamo elgesio priežastys. Pavyzdžiui, jeigu vaikui nuobodu, padėkite sugalvoti jam, kuo užsiimti.

Atskyrimas

Atskyrimas nėra bausmė. Jis skirtas tam, kad vaikas nustotų netinkamai elgtis, nusiramintų. Pavyzdžiui, jei vaikai pešasi, ir nenustoja jums prašant, galite liepti jiems, kiekvienam atskirai, pabūti kelias minutes ramioje ir tyloje vietoje. Kuomet vaikas nurimsta, gali grįžti. Parodykite vaikui kad jums patinka jo/s ramesnis elgesys.

Bausmė

Bausmė iš esmės reiškia tai, jog vaikas netenka mėgstamo dalyko ar veiklos dėl to, jog elgėsi netinkamai. Yra kelios bausmių formos:

- Natūralios pasekmės. Pavyzdžiui, jei vaikas laiku negrįžta vakarienei, valgo šaltą maistą.
- Atėmimas to, ką vaikas mėgsta. Pavyzdžiui, jei vaikas nesiliauja mėtęs kamuolį valgomajame, padėkite kamuolį taip, kad vaikas nepasiektų.
- Papildomos užduotys, kurių vaikas nemėgsta. Pavyzdžiui, pavalgęs vaikas neis žaisti, bet tvarkys savo kambarį.

Ribokite bausmes – vaikas išmoksta elgtis kitaip ne baudžiamas, o giriamas, skatinamas ir matydamas gerus pavyzdžius.

PATARIMAI

PATARIMAI PRADINUKŲ TĖVAMS:

- Girkite vaiką, kai jis gerai pasielgia.
- Negąsdinkite pasekmėmis, ypač tomis, kurių negalite įgyvendinti.
- Būkite nuoseklus!
- Abu tėvai turi taikyti vaikui tas pačias taisykles ir draudimus.
- Auklėkite teisingu savo paties pavyzdžiu!
- Švelninkite taisykles vaikui augant, tačiau kontroliuokite vaiko elgesį.

Ko tėvai trokšta savo vaikams?

Kiekvienas tėtis/mama jaučiasi atsakingas už savo vaiką ir trokšta, kad jo vaikas užaugtų laimingu ir sveiku žmogumi. Kiekvienas vaikas turi keturis pagrindinius poreikius:

- saugumo poreikį: turėti vieta, kur jis/ji jaustųsi jaukiai, galėtų būti savimi ir atsipalaiduoti;
- poreikį ugdyti savo asmenines savybes ir talentus;
- poreikį ugdyti bendravimo su kitais gebėjimus;
- poreikį sužinoti, koks yra „pasaulis“, kas jame vyksta, ir kaip tapti piliečiu – visuomenės dalimi.

Stenkitės susivaldyti

Nėra idealių tėčių ar mamų. Jeigu atsitinka taip, kad negalite savęs suvaldyti, atsiprašykite vaiko. Jei taip atsitinka dažnai, pakalbėkite apie tai su kitais tėvais ar specialistu.

Norite pakalbėti su specialistu apie vaikų auginimą?

Turite klausimų ar problemų ir norite pasitarti?

SUSISIEKITE SU SPECIALISTU ARČIAUSIAI JŪSŲ:

Vardas

Telefono nr.

El. paštas

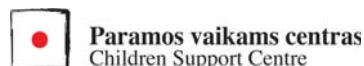
Informaciją kitomis pozityvios tėvystės temomis rasite:

- www.bkcentras.lt
- www.pvc.lt

Leidžiama kopijuoti ir platinti šią informaciją jos nekeičiant.

Informacija parengta vykdant projektą „Tėvų ir globėjų tėvystės gebėjimų ugdymas“.

Projektą vykdo:

Partneriai:

Projektą remia:

Nyderlandų Karalystės
ambasada Lietuvoje